

Ольга Миколаївна Хомій,
магістр, студентка
Київського національного торговельно-економічного університету,
terranova@bigmir.net

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ЧИННИКА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

МИРОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА КАК ФАКТОРА ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

GLOBAL TRENDS OF BUSINESS INNOVATION AS A FACTOR OF INCREASING THE COMPETITIVENESS OF NATIONAL ECONOMY

Анотація. Обґрунтовано значення інноваційного підприємництва в розвитку економіки країни та забезпеченні її конкурентоспроможності на світовій арені. Досліджено світові тенденції інноваційного розвитку підприємств та можливості їх реалізації на практиці вітчизняних підприємств.

Аннотация. Обосновано значение инновационного предпринимательства в развитии экономики страны и обеспечении ее конкурентоспособности на мировой арене. Исследованы мировые тенденции инновационного развития предприятий и возможности их реализации на практике отечественных предприятий.

Abstract It substantiates the value of innovative entrepreneurship in economic development and in providing its competitiveness in the global arena. Investigates global trends of innovative development of enterprises and the possibility of their implementation in practice of domestic enterprises.

Підвищення конкурентоспроможності економіки будь-якої країни в боротьбі за лідерство на глобальних ринках нерозривно пов'язано з умовами та тенденціями розвитку інноваційного підприємництва. В умовах стрімкого посилення конкуренції та глобалізації світової економіки розвиток інноваційного підприємництва став одним з основних інструментів набуття підприємствами стратегічних конкурентних переваг і трансформації економічної системи країни.

Для підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств і національної економіки в цілому, доцільним є дослідження світових тенденцій розвитку інноваційного підприємництва та з'ясування умов їх ефективного функціонування. Однак, останнім часом в Україні спостерігається ослаблення інноваційної активності ряду підприємств, однією з причин яких є механічне перенесення зарубіжного досвіду на вітчизняну практику та неврахування специфіки підприємницької діяльності України. Тому завданням дослідження є не лише виявлення світових тенденцій розвитку інноваційного підприємництва як фактора підвищення конкурентоспроможності економічних суб'єктів та країни в цілому, а й визначення можливостей реалізації цих тенденцій на практиці вітчизняних підприємств.

На сьогоднішній день на світовій арені Україна відчуває на собі тиск збоку розвинутих країн світу, які успішно перейшли на інноваційний шлях соціально-економічного розвитку, а їх підприємства мають ряд інноваційних конкурентних переваг і здійснюють ефективну інноваційну політику. Про це свідчать останні дані щорічного рейтингу інноваційних країн світу «The Global Innovation Index 2015» [3], відповідно до якого Україна посіла 64 місце за загальними показниками серед 141 країни світу. Причиною цього є те, що ряд вітчизняних компаній є неконкурентоспроможними порівняно з іноземними підприємствами, відчувають необхідність впровадження інновацій і підтримки інноваційної діяльності збоку держави. Тобто розвиток інноваційного підприємництва не лише покращує економічні показники інноваційно активних компаній, підвищує рівень їх конкурентоспроможності, а й забезпечує конкурентоспроможність економіки країни в цілому та визначає її місце на світовому ринку.

Для впровадження та здійснення інноваційних процесів, вітчизняним суб'єктам підприємництва доцільно відстежувати сучасні тенденції розвитку інноваційного підприємництва в світі та використовувати це як інструмент адаптації до глобального середовища.

Різні країни світу мають різний рівень інноваційної активності в різних сферах економіки, а тому й різні тенденції розвитку інноваційного підприємництва, що зумовлено галузевими, регіональними та підприємницькими особливостями різних країн. Однак, у загальному вигляді, до світових тенденцій інноваційного розвитку підприємств на сучасному етапі можна віднести:

- збільшення кількості інноваційно активних підприємств;
- збільшення ресурсозберігаючих і маловідходних технологій виробництва, поширення екоінновацій і використання відновлюваних джерел енергії;
- оптимізація міжнародного науково-дослідницького співробітництва в інноваційній сфері, розбудова міжнародних мереж інноваційних компаній;

- подальше посилення зв'язків інноваційно активних підприємств з науково-дослідницькими та освітніми структурами;
- збільшення витрат на НДДКР підприємствами різних форм власності;
- формування на інноваційно активних підприємствах робочої сили світового рівня, здатної функціонувати в рамках швидкоплинних умов зовнішнього середовища;
- зростання значення малих суб'єктів підприємництва в створенні науково-технічної продукції;
- поширення мережі центрів, які надають послуги для підтримки інноваційно активних підприємств;
- спрощення передачі технологій малим суб'єктам підприємництва науково-дослідницькими установами;
- подальше відкриття дослідницьких центрів і лабораторій при компаніях, що займаються інноваційною діяльністю;
- сприяння розвитку венчурних фірм;
- посилення інтеграції виробництва, освіти та науки у вигляді бізнес-інкубаторів, технопарків і технополісів;
- зростання притоку інвестицій у здійснення інноваційної діяльності підприємств (особливо в сектор малого бізнесу) і посилення державної підтримки інноваційної сфери;
- підвищення значення нематеріальних активів порівняно з фізичним капіталом і землею;
- поширення мережевих інновацій (інновацій, що об'єднують різні сфери знань);
- подальше поширення відносно нових організаційних форм інноваційного підприємництва, таких як бізнес-кластери;
- пошук прогресивних видів сировини, нових комбінацій ресурсів та нових інструментів реалізації продукції інноваційно активними підприємствами тощо.

Щодо України, то вона має низькі можливості реалізації світових тенденцій розвитку інноваційного підприємництва, що, в першу чергу, пов'язане з тим, що головною формою залучення інвестицій в інноваційний розвиток вітчизняних підприємств є кредити, які є менш ефективними порівняно з інвестиціями; в Україні спостерігається низький рівень доступності фінансових ресурсів для авансування їх в інноваційний процес. По-друге, організаційна форма вітчизняних виробників не відповідає вимогам інноваційних систем і характеризується низьким рівнем гнучкості. По-третє, спостерігається достатньо низький рівень комерціалізації науково-технічних досягнень більшості галузей національної економіки, скорочення частки принципово нової продукції в загальному обсязі виробництва. По-четверте, простежується несприятливий інноваційний та інвестиційний клімат у країні, проведення неефективної політики підтримки та фінансування інноваційної діяльності державою, недосконале законодавство в сфері стимулювання інноваційних процесів. По-п'яте, у вітчизняній економіці переважають вертикальні (державо-індивід), ніж горизонтальні (індивід-індивід) зв'язки [1, ст. 51]. По-шосте, відбувається механічне перенесення зарубіжних моделей інноваційного розвитку в українські реалії без врахування особливостей здійснення підприємницької діяльності в Україні. По-сьоме, спостерігається низький рівень інноваційної активності промислових підприємств (розрив з країнами-лідерами інноваційного розвитку складає 5 разів) [2, ст. 119]. По-восьме, простежується наявність високих вхідних бар'єрів для здійснення інноваційної діяльності малими суб'єктами підприємництва.

Таким чином, забезпечення належного рівня розвитку інноваційного підприємництва відіграє важливу роль у підвищенні рівня конкурентоспроможності економіки та в нарощенні ВВП країни. У межах дослідження було визначено сучасні тенденції розвитку інноваційних процесів підприємств, які зумовлені глобалізацією світової економіки, посиленням міжнародної конкуренції та поширенням кризових явищ. Також, проаналізувавши особливості здійснення інноваційної діяльності в Україні, було виявлено низькі можливості реалізації світових тенденцій розвитку інноваційного підприємництва на практиці вітчизняних підприємств. Це обумовлює необхідність адаптування світових тенденцій до можливостей економічної системи України та потребу в формуванні ефективного механізму управління інфраструктурою інноваційного підприємництва.

Література

1. Жигір'я А. А. Формування конкурентоспроможності інноваційного підприємництва [Текст] / А. А. Жигір'я // Інвестиції: практика та досвід : Науково-практичний журнал. — 2012. — № 6. — С. 49—51.
2. Прилуцька І. А. Розвиток інноваційного підприємництва як чинник забезпечення конкурентоспроможності економіки України / І. А. Прилуцька // Інвестиції: практика та досвід. — 2013. — № 9. — С. 117—120.
3. The Global Innovation Index 2015. Effective Innovation Policies for Development. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/GII-2015-v5.pdf>.